

Tom Jensens tale ved overrækkelsen af Fonsmark-prisen

Taler

Tom Jensen
Chefredaktør

Dato

3. april 2024

Sted

Axelborg, København

1 Det er femte gang, Berlingske med støtte fra Den Berlingske Fond uddeler Fonsmark-prisen, der som bekendt er navngivet efter Berlingskes og Weekendavisens fhv. chefredaktør Henning Fonsmark.

5

Og det betyder også, at der efterhånden er nogle erfaringer, vi begynder at gøre os.

10 Den vigtigste, og den mest opløftende for den borgerlige idédebat i Danmark er, at det endnu ikke har været svært for os på Berlingskes redaktion at finde et felt af otte borgerlige stemmer, som har beriget debatten på et tilstrækkeligt højt niveau til at blive indstillet til denne fine pris på 250.000 kroner.

15

Der er med andre ord masser af borgerlig idékraft at suge næring af i Danmark. Også når man bare er en simpel prisuddeler!

20

Som altid er det sådan, at vi på Berlingske finder otte gode bud på modtageren af årets Fonsmark-pris.

25

Siden mødes Den Berlingske Fonds bestyrelse, som jeg endnu en gang gerne vil takke for at støtte og finansiere prisen, og udvælger tre indstillede, som så bliver

30 nomineret til Fonsmark-prisen.

Og derefter er det Berlingskes abonnenter, der til syvende og sidst vælger
35 prismodtageren blandt de tre nominerede.

Der er altså ingen af os, Berlingskes redaktion, fondsbestyrelsen eller
40 abonnenterne, der har total magt over denne pris.

Det kan man da kalde magtens tredeling på allersmukkeste vis!
45

Og nu har Berlingskes abonnenter så talt og valgt i det fremragende felt af
nominerede. De fortjener alle prisen. For de er alle vigtige stemmer, der har
50 bidraget til at gøre den borgerlige samtale klogere, dybere og mere original. For
alles vedkommende i mange år. Men de har samtidig i særlig grad på hver deres
måde udmærket sig i det seneste år, siden vi sidst uddelte Fonsmark-prisen. Tak
for det.

55

Men der kan kun være én modtager af Fonsmarkprisen – så nu skal vi til det.

Danmark er et dejligt land.
60

Det tror jeg, vi alle er fælles om at mene.

65

Og her, i begyndelsen af april, står vi foran de måneder, hvor Danmark er

allerdejlignst. Sådant har jeg det i hvert fald.

70

Men samtidig med, at vi glæder os over, at Danmark er et dejligt land, hvor de fleste borgere lever et godt og frit liv med flere muligheder, større velstand og færre indre konflikter end i de fleste andre lande i verden, så må det også være tilladt at kaste et andet blik på Danmark.

75

80 For Danmark er også – nogle gange – dogmernes land.

Dogmer der til tider kan spærre for en åben, mangfoldig og ja, udogmatisk diskussion af, hvordan vi bedst indretter samfundet til borgernes bedste.

85

Aftenens modtager af Fonsmark-prisen 2024 har i mere end 25 år uforfærdet kastet sig ind som en slags dødsforagtende dogmebryder i debatten om, hvordan Danmark bedst indrettes.

90

95 Herunder hvad vi stiller op med den i vidt omfang socialdemokratisk tænkte velfærdsstat, der voksede frem i årtierne efter Anden Verdenskrig, og som der er bred folkelig opbakning til.

100

Måske blandt andet fordi vi alle betjener os af den i alle faser af livet. Ligesom en stor del af befolkningen direkte lever af den.

105

Men betyder det nødvendigvis, at den udgør den ideelle samfundsindretning,

hvis man ønsker sig et Danmark, hvor borgernes frihed og ansvar er i centrum, og hvor staten er til for borgerne – og ikke omvendt?

110

Det er en svær diskussion at deltage i.

115

Fordi den danske velfærdsstats indretning er forbundet med så stærke værdier om solidaritet og fællesskab, at man nemt kan blive forbundet med ondsksfulde begreber som brutalitet og egoisme, hvis man tillader sig at spørge, om lige præcis den velfærdssocialistiske model, vi har opbygget i Danmark siden 1945, nu også er den eneste rigtige. Endsige den bedste.

120

Aftenens modtager af Fonsmark-prisen er en af de borgerlige stemmer, der har turdet. Som ud fra et klart borgerligt værdisæt og en fuldt deklareret liberal ideologisk position har turdet gå op imod dogmernes Danmark.

130

Det har han gjort, lige siden han i 1990'erne udsendte sin første bog, »Dommedag er aflyst«, hvor han uforfærdet udfordrede de dommedagsprofetier, der til enhver tid præger den offentlige debat.

135

Og det har han ikke mindst gjort over næsten 20 år som direktør for CEPOS, som han blev sat i spidsen for ved den borgerlige tænketanks stiftelse – i øvrigt med Henning Fonsmark blandt medstifterne – og indtil det i fjor var slut.

140

Det vil næppe være en overraskelse for nogen her i salen, når jeg nu afslører, at modtageren af Fonsmark-prisen 2024 er Martin Ågerup.

145

Men inden jeg kalder dig herop, Martin, for at modtage salens fortjente hyldest,
150 så har jeg et par ekstra ord, jeg gerne vil hylde dig med.

Jeg har lige læst din seneste bog, »Hvad det vil sige at være borgerlig«. Dels
155 tænkte jeg, at jeg jo måtte forberede mig på, at du eventuelt blev modtageren af
Fonsmark-prisen i år. Dels har jeg set dig skrive, at hvis man ikke køber bogen, så
er man ikke borgerlig.

160

Og det kan jeg jo ikke have siddende på mig. Særligt ikke i dette selskab!

165 Så jeg gik over i den kulturradikale højborg, Arnold Busck, og købte bogen for
mine egne penge. Det tog lidt tid at finde den, men så fik jeg øje på et enkelt
eksemplar, der var stillet nederst på en hylde.

170

Haps!

175 Det er en god bog. Det er den af flere grunde.

For det første er det en bog, der viser, at din værdi som borgerlig stemme, der tør
180 tale dogmerne imod, på ingen måde er svækket, selvom du nu er gået fra at være
professionelt borgerligt fyrtårn til, at det er noget du gør i din fritid.

For det andet er det en bog, der har et nobelt og i vor tid tror jeg også strengt nødvendigt mål: At bygge bro og formulere rammerne for et nyt fællesskab, som både liberale og konservative borgerlige kan se sig i.

190

Det gør du ud fra et tydeligt, liberalt ståsted. En konservativ ville sikkert have skrevet bogen på en anden måde. Men det er netop pointen, at du rækker ud.

195

Og det er der brug for efter ti års verbal borgerlig infight. Liberale og konservative behøver ikke at være enige om alt. Men hvis de kun er enige om at være uenige, og er ude af stand til at finde sammen om det, de faktisk burde kunne være fælles om, så kan vi godt glemme alt om at skabe et borgerligt alternativ til socialdemokratismen og velfærdssocialismen.

200 For det tredje minder din bog os om, at der er solidt ideologisk arvegods i både liberalismen og konservatismen. Dermed har borgerligheden faktisk langt mere at byde på end den sært systembevarende og råt magtsøgende socialdemokratisme.

210

Og for det fjerde bygger du i bogen op til det fælles, borgerlige grundlag med nogle virkelig interessante observationer. Nogle ideologiske akser i samfundsdebatten, mange med fordel kan tage i anvendelse, hvis de vil forstå, hvad der foregår.

220 Herunder din dybt interessante definition af forskellen på os borgerlige, jordnære. Og de oftest venstreorienterede visionære. Det jordnære verdenssyn erkender, at mennesket er fejlbarligt, og at det har dybe konsekvenser for, hvordan et borgerligt syn på samfundsindretningen må se ud.

Herunder afvisningen af, at centrale politiske beslutninger taget af få mennesker med stor magt bør detailregulere borgernes liv. For da mennesker er fejlbarlige, kan få mennesker med stor magt gøre utroligt meget mere skade end mange fejlbarlige mennesker med hver især begrænset magt.

Ligesom det jordnære menneskesyn modsat det visionære venstreorienterede har indset, at det ikke er muligt med centrale, strukturelle direktiver at omskabe mennesket til noget nyt. Det går altid galt. Nogle gange i historien er det gået frygteligt og rivravruskende galt.

240

Spørg bare de kinesere, der levede under Maos kulturrevolution.

Men din skelnen mellem det jordnære og det visionære kan også anvendes i analysen af, hvordan vi håndterer mere fredsommelige spørgsmål i et ublodigt demokrati som Danmark.

250

Kaster man din skelnen ind i diskussionerne om lighed, #metoo, rammerne for erhvervslivet, skole- og uddannelsespolitikken, vækst og klima, familiepolitikken, snart sagt hvad som helst. Så har man en prisme at se disse diskussioner igennem, som ganske enkelt er brugbar.

255

Også når liberale og konservative skal møde hinanden fra forskellige vinkler i synet på, hvad det gode liv er. Hvordan det bedst opnås.

260

265 Og hvordan der må og skal være grænser for, hvor meget magt politikerne
tiltager sig over borgerne i troen på, at netop de har den særlige indsigt, der giver
dem adgangen til at definere »det nye menneske« eller en eller anden form for
samfundsutopi.

270

Den ret går du op mod i bogen. Ekstremt jordnært, faktisk, med brug af
eksempler også fra dit eget liv.

275

Jeg kan for eksempel konstatere adskillige steder gennem bogen, at vi deler den
smertelige erfaring, at det slider på ens jakkesætsbukser at cykle på arbejde!

280

Men du bruger disse konkrete eksempler til en klog, samlet analyse.

285

Dermed lægger du sten til en forfriskende ny udfordring af velfærdssocialismen,
hvis hele omdrejningspunkt netop er, at menneskers og verdens problemer,
uanset hvori de består, skal løses centralt og politisk designet.

290

Og dermed går du også modigt op mod de ekstremt stærke særinteresser, som
arbejder for at beskytte denne velfærdsmodel. Det kræver en særlig styrke.

295

Martin Ågerup, du er givetvis bedst kendt for dine næsten 20 år som direktør i
CEPOS. I de fleste af årene i tæt parløb med cheføkonom og vicedirektør Mads
Lundby Hansen, indtil han desværre alt for tidligt afgik ved døden i fjor.

300

305 Mads Lundby Hansen var nomineret til den første udgave af Fonsmarkprisen i
2020 – og jeg afslører næppe for meget ved at sige, at han faktisk var tæt på at få
den.

310 Også på den baggrund er det en særlig glæde at kunne uddele Fonsmark-prisen
2024 til dig, Martin Ågerup.

315 Du har gennem tusinder af artikler og debatindlæg, som direktør for
tænk tanken og forskningsinstitutionen CEPOS, som debattør i medier, tv,
radio, i foredragssale og alle mulige andre steder gjort en kæmpe stor forskel som
borgerlig stemme.

320 Du har som få udfordret dogmernes Danmark. Den slags får man Fonsmark-
prisen for!

325 Tillykke!

Kilde

Berlingske.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

330

Tags

Prisuddelingstale

Relateret

Tom Jensens tale ved overrækkelsen af Fonsmark-prisen
24. marts 2022

335

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/tom-jensens-tale-ved-overraekkelsen-af-fonsmark-prisen-2024>

340